

Messcherpe moraalvertellingen met politieke implicaties

Politiek drama

There Is No Evil Regie: Mohammad Rasoulof. Met: Ehsan Mirhosseini, Shaghayegh Shourian, Kaveh Ahangar. Lengte: 151 min.

Afgelopen maand vond in Iran de eerste openbare executie in twee jaar tijd plaats. Net als tijdens de hoogtijdagen van de revolutie liet het regime het lichaam voor iedereen zichtbaar hoog aan een hijskraan bengelen. Volgens mensenrechtenorganisaties is er momenteel ook een golf aan executies gaande achter de hoge muren en stalen deuren van Iraanse gevangenissen. Sinds het begin van 2022 zijn er ten minste 251 mensen geëxecuteerd.

Het regime heeft een goed geolie-de doodsmachine, in stand gehouden door rechters en cipiers, de beul en zijn knechtjes. Alsmede dienstplichtigen op corvee: zij moeten de veroordeelden soms naar de galg marcheren, de strop omleggen en – zo blijkt uit het vierluik *There Is No Evil* – het krukje onder ze wegschoppen. Al beschikt Iran tevens over industriële faciliteiten waar een aan zijn oploskoffie nippende functionaris op een knopje drukt en door een luik kijkt of alles naar wens verloopt: het breken van de nek, de naschokkende benen, de straaltjes urine die in de afvoergoot klateren.

There Is No Evil, een zeer indrukwekkend Iraans vierluik over de doodstraf, won de Gouden Beer van Berlijn. Dat was al tijdens de Berlinale van 2020, maar door de coronapandemie werd de release in Nederland telkens uitgesteld. Regisseur Mohammad Rasoulof kon de prijs inder tijd in Berlijn niet zelf in ont-

vangst nemen vanwege een uitreisverbod. De situatie werd er niet beter op: sinds vorige maand zit hij in de cel.

De prijs van verzet

Rasoulof hing al tijdens een jaar celstraf boven het hoofd, te incasseren wanneer het regime dat uitkomt. Het weerhoudt hem er niet van om messcherpe moraalvertellingen met politieke implicaties te maken. Zijn vorige, *A Man of Integrity*, won in 2017 in Cannes de prestigieuze Un Certain Regard-competitie. Daarin wordt Reza, een rechtlijnige student die zich ooit teleurgesteld in een dorp terugtrok om goudvissen te kweken, alsnog gedwongen vuile handen te maken als een lokale machtsclan zijn bestaan bedreigt. Reza voelt zich al-lengs gedwongen tot corruptie, machtsmisbruik en *dirty tricks* – en je blijft pal achter hem staan terwijl hij zijn principes overboord gooit. Een politiek talent. Zo win je in Iran.

In hoeverre moet een burger zich aanpassen aan een corrupt, despotisch regime? Wat is de prijs van aanpassing, wat van verzet? Dat zijn ook de vragen die Rasoulof zich in vierluik *There Is No Evil* stelt. Opnieuw zonder pasklare antwoorden, maar met des te meer perverse keuzes. In de eerste episode staren we ruim een half uur in het onbewogen gelaat van de 40-jarige Heshmat terwijl hij door zijn dagroutine sjokt. Vrouw en dochter oppikken, kibbelen, boodschappen, invalide moeder verzorgen, pizza eten. Brave middenklasse, brave borst, maar met een morbide geheim, zo blijkt.

In het tweede segment, een soort thriller, panikeert dienstplichtige Pouya omdat hij morgenochtend moet assisteren bij een executie. An-

dere soldaten praten op hem in: als niet hij, dan toch een ander?

In de trieste romance *Birthday* heeft soldaat Javad drie dagen verlof om de verjaardag van zijn geliefde Nana te vieren. Haar familie blijkt in rouw vanwege de executie van een dissidente familievriend. In het minmelodrama *Kiss Me* bezoekt de in Duitsland opgegroeide Darya haar doodzieke oom Mansour, die ooit een besluit nam dat ook haar leven overhoop gooide, ontdekt zij nu.

Treurmars

Het zijn miniatuurtjes vol echo's en weerspiegelingen. Partizanenlied 'Bella Ciao' – populair dankzij Netflix-serie *La casa de papel* en van het Iraanse straatprotest – schalt eerst uitbundig, om later terug te keren als treurmars.

Rasoulof liet zich tot *There Is No Evil* inspireren toen hij een functionaris op straat zag die hem ooit hardhandig had ondervraagd. Hij wilde hem boos aanspreken maar besloot hem te volgen, en ontdekte zo dat hij een doodgewone, saaie familieman was. Toch gaat *There Is No Evil* niet zozeer over de banaliteit van het kwaad.

Kritische blik, vrije wil, rein geweten – dat is goed en wel, maar mag je geweld gebruiken om je tegen staatsgeweld te verzetten? Moeten kinderen lijden onder jouw principiële stellingname? Goed en kwaad zijn geen kant-en-klare recepten die je in heilige teksten of wetboeken vindt. Het zijn persoonlijke worstelingen, keuzes met elk hun eigen nare gevolgen en schuld, zo leert *There Is No Evil*. Zowel opportunisten als idealisten krijgen een rekening gepresenteerd.

Coen van Zwol